

David Foenkinos

**Twee
zussen**

vertaald door

Kris Lauwerys & Isabelle Schoepen

Oorspronkelijke titel: *Deux soeurs*
© Éditions Gallimard, Parijs, 2019

B&L

DEEL EEN

– 1 –

Het begon ermee dat Mathilde iets vreemds zag op het gezicht van Étienne. En zo nam het verhaal op haast onschuldige wijze een aanvang; geldt dat niet voor alle tragedies?

– 2 –

Als haar was gevraagd om dat *iets* nader te omschrijven, zou ze het een wolk over zijn gezicht hebben genoemd, zonder precies te weten wat dat wilde zeggen. Er zijn zoveel soorten wolken; het is een onduidelijk beeld. Wat ziet ze bij Étienne? Gewoon een neerslachtige bui of de aankondiging van een hevig onweer? Ze kon het beter even vragen.

‘Alles oké, schat?’

‘Nee, ik voel me op dit moment niet lekker.’

Ze kende hem nu vijf jaar, en al vijf jaar was ze stapelgek op hem. Nog nooit had ze hem zo horen praten, hem zo kil een gevoel van onbehagen horen uitspreken. Ze was van haar stuk, wist niet wat te zeggen. Mathilde had haar vraag zomaar gesteld, met de lichtheid waarmee je om de haverklap vraagt hoe de ander zich voelt zonder echt een antwoord te verwachten. Haar indruk klopte dus. Sinds een paar dagen vond ze Étienne vreemd, alsof hij wat afwezig was. Ze wist dat hij stress had op het werk, dat een nieuwe baas

hem vreselijk onder druk zette, maar goed, hij was gewend aan een meedogenloze werksfeer. Hij had heftige situaties doorgemaakt zonder er ooit 's avonds thuis verslag van uit te brengen. Mathilde had zelfs altijd bewondering gehad voor zijn ongelooflijke gave om *van alles de voors en tegens te zien*. Het was een uitdrukking die hem op het lijf geschreven was. Étienne was er dol op zijn leven in vakjes op te delen. Voor het eerst vroeg Mathilde zich af wat haar plek was. In welk vakje? Ze had een naar voorgevoel. Alsof ze in een niet-affectieve zone was beland; een soort niemandsland dat de voorbode was van een afwijzing.

– 3 –

Étienne bleef een groot deel van de avond zwijgen, zonder precies te zeggen waarom. Een kwelling voor Mathilde. Ze moest dat respecteren, zei ze bij zichzelf; zij voelde zich tenslotte ook weleens niet lekker zonder erover te kunnen praten. Dat was trouwens een van hun punten van overeenkomst: ze likten hun wonden in stilte.

Ze moest zichzelf dwingen om hem in zijn hoekje te laten prakkiseren over wat hem zorgen baarde of dwarszat, en gewoon haar welwillende aanwezigheid laten voelen. Er alles voor doen zodat hij in haar blik kon lezen: 'Ik ben er als je me nodig hebt.' Maar hij deed het licht in de slaapkamer al uit. Voor hij zich van haar wegdraaide, ging hij nog even met zijn hand over Mathildes rug. Ze had de streling kil gevonden, om niet te zeggen onbezield. Ze wilde het licht weer aandoen, hem zeggen dat ze na zo'n avond nooit in slaap zou kunnen komen, maar ze was niet in staat ook maar één woord uit te brengen. Om zichzelf te sussen, besloot ze in hun gedeelde herinneringen te duiken. In haar hoofd bekeek ze de beelden

van hun afgelopen zomer. Ze hadden twee weken in Kroatië doorgebracht, waarvan een paar dagen op een zo goed als onbewoond eiland. In dat paradijs hadden ze het idee geoperd binnenkort te gaan trouwen. Étienne voelde zich klaar om kinderen te krijgen. Het was allemaal zo mooi en zo overweldigend, het leek wel of er zich iets eeuwig aankondigde.

– 4 –

De volgende ochtend was Étienne niet veel spraakzamer. Hij ging een beetje vroeger dan gewoonlijk uit werken, verliet de echtelijke woning na opnieuw met zijn hand over Mathildes rug te zijn gegaan. Een gebaar dat nog steeds mechanisch was en waarvan ze dit keer het gevoel had dat het door medelijden was ingegeven. Ze had naar ze hoopte stralend naar hem geglimlacht, maar hij had haar zo vreselijk snel de rug toegedraaid. Toen ze weer alleen was, had ze trek in een sigaret, maar die had ze niet. Ze bleef even zitten aan de ontbijttafel die ze met zorg had gedekt. Ze had hier en daar voor een discrete esthetische noot gezorgd, omdat ze dacht dat door de dingen mooi te maken alles zich misschien ten goede zou keren. Étienne was er blind voor gebleven, hij had de paar roze bloemblaadjes op de tafel niet opgemerkt. Het was een karaktertrek van Mathilde positief en vriendelijk te willen zijn; vaak genoeg had Étienne zich bij het ontwaken dolgelukkig gevoeld zijn leven met zo'n vrouw te delen.

– 5 –

Mathilde was nog nooit te laat op school gekomen, ze had de reputatie een plichtsgetrouwe leerkracht te zijn, die van haar leerlingen hield *als waren het haar eigen kinderen*. Die

woorden had een ouder van een leerling ooit echt in de mond genomen tijdens een ouderavond. Als gewoonlijk arriveerde ze tijdig op haar school in de Parijse voorstad. Ze bleef nog even in haar auto zitten, omdat ze haar ontredde van zich af wilde schudden voor ze weer onder de mensen kwam. Maar Étienne's woorden achtervolgden haar: het was natuurlijk maar een zinnetje, maar wel een dat in haar geest de ruimte van een Russische roman innam. Ze keek naar zichzelf in de achteruitkijkspiegel; vreemd genoeg duurde het enkele ogenblikken voor ze zich herkende.

Toen ze na een korte poos uitstapte, kwam ze op de parkeerplaats meneer Berthier tegen. De directeur was lang en slank, zoals de mannen die op de schilderijen van Magritte uit de lucht komen vallen. Hij was erg op Mathilde gesteld en had er alles aan gedaan om haar eind vorig schooljaar te houden, toen ze was benaderd door een Parijse privéschool; ze had het aanbod, dat heel aantrekkelijk was, uiteindelijk afgeslagen. Uit loyaliteit, omdat ze aan haar leerlingen gehecht was, en waarschijnlijk ook omdat ze de vriendelijkheid van de man die ze nu tegen het lijf liep, op prijs stelde. Maar toch deed ze, toen hij het woord tot haar richtte, alsof ze spullen in haar auto was vergeten. Een smoes om niet met hem te hoeven oplopen. Dit eerste ochtendgesprek was een onneembare horde.

– 6 –

Toen ze eenmaal voor haar klas stond, voelde Mathilde zich in staat haar verdriet van zich af te zetten; nou ja, verdriet was het misschien niet echt, eerder een ongerust gevoel.

Bij het begin van de les praatte ze wat met Mateo, van wie de schoolresultaten behoorlijk waren gekelderde sinds zijn

ouders waren gescheiden. Ze moedigde hem telkens weer aan en soms bleef ze 's avonds wat na om hem te helpen bij de interpretatie van literaire teksten. En het leek vruchten af te werpen, want de laatste dagen boekte hij duidelijk vooruitgang. Mathilde's aanpak zou misschien bepalend zijn voor de toekomst van Mateo, het was te vroeg om dat te weten.

Tijdens de les Frans werd een passage uit *De leerschool der liefde* bestudeerd. Elk jaar weer deelde Mathilde haar passie voor deze roman; volgens haar was dat het mooiste boek van Flaubert. Ze wist nog goed hoe ze het op de middelbare school had bestudeerd, en dat had haar leven veranderd: sinds die tijd was een leven zonder literatuur voor haar ondenkbaar. Zo was haar roeping geboren. Ze begon met het voorlezen van de beroemde passage waarin Frédéric Moreau mevrouw Arnoux voor het eerst ziet, het ontluiken van de passie. Zo beschrijft Flaubert het extatische gevoel van de jongeman: 'Het was net een verschijning.' Maar toen Mathilde die zin voorlas, versprak ze zich en zei: 'Het was net een verdwijning.'

– 7 –

Tijdens de lunchpauze zette ze haar telefoon aan. Ze had er met opzet tussen de lessen niet naar gekeken om meer kans te hebben dat ze een berichtje had gekregen. Ze wachtte even, soms was de ontvangst in het schoolgebouw niet optimaal, maar er gebeurde niets. De leegte op haar scherm raakte haar diep.¹

Sabine, de collega met wie ze het beste kon opschieten, zonder dat ze haar anderzijds een vriendin kon noemen,

1 Een beschavingsziekte.

wachtte haar op om naar de kantine te gaan. De twee vrouwen lunchten vaak samen; gesprekken onder vakgenoten. Mathilde maakte een handgebaar dat wilde zeggen: 'Wacht niet op me.' Of: 'Ik kom straks wel.' Of: 'Ik heb vandaag geen honger.' Wat een hand beduidt, weet je nooit helemaal zeker. Maar Sabine begreep in ieder geval dat ze alleen naar de kantine moest.

Mathilde bleef een poosje op de gang naar haar telefoon staan kijken. Ze nam het Étienne vreselijk kwalijk dat hij zich zo in stilzwijgen hulde. Gewoonlijk belden ze elkaar een paar keer per dag, of stuurden ze elkaar op z'n minst berichtjes, met name als ze in ruzie afscheid hadden genomen. Ze had begrip getoond voor het feit dat hij zich slecht voelde, maar op een bepaald moment kon je het, uit liefde of uit beleefdheid, toch niet langer maken om de ander in het ongewisse te laten. Ze nam het hem vreselijk kwalijk, en toch had ze maar één minuut nodig om een klik te maken in haar hoofd en te schrijven: 'Schat, ik denk heel erg aan je. Ik hoop dat je je vandaag wat beter voelt. Weet dat ik er ben. Ik kijk er zo naar uit je vanavond weer te zien.' In de loop van de middag zette ze haar telefoon tijdens elke pauze weer aan, maar nog altijd niets, niet het minste antwoord, nog altijd dat als afwezigheid verpakte geweld.

– 8 –

Die avond kon hij eindelijk uitspreken wat hem dwarszat. Hij zei nogal fel: 'Ik wil weg uit het appartement.' Mathilde begreep het niet helemaal. Het was gemeen of onhandig. Waarom zei hij niet: 'Ik wil weg bij jou.' Hij had het over hun appartement alsof hij op die manier concreet wilde maken wat hij maar niet onder woorden kon brengen. Een breuk gaat altijd gepaard met wazigheid, een opeenstapeling van

onuitgesproken dingen, en vaak leugentjes om bestwil. Zij moest hem weer aan de praat krijgen om meer duidelijkheid te hebben, om de woorden van het vonnis dat over haar geveld zou worden los te weken.

'Wat bedoel je? Wil je dat we ieder op een andere plek gaan wonen?'

'Nee, dat is het niet.'

'Wat dan wel? Étienne, alsjeblieft, zeg iets.'

'Het is heel lastig.'

'Je mag alles tegen me zeggen.'

'Dat denk ik niet.'

'Toch wel.'

'Ik wil weg bij jou. Het is uit tussen ons.'

Mathilde stond perplex. Ze had, aanvankelijk tenminste, niet de kracht om wat dan ook te zeggen. Hij kwam op haar toe, opnieuw om die verdomde streling over haar rug te maken; het was dus inderdaad een gebaar dat werd ingegeven door medelijden. Ze duwde hem heftig van zich af en stamelde:

'Dat kan niet. Dat kan niet. Dat kan niet.'

'Het spijt me.'

'Afgelopen zomer... hadden we het over... je wilde met me trouwen.'

'Ik weet het.'

'Wat is er gebeurd?'

'Niets. Ik voel het zo aan. Het is zo.'

'Maar je kunt toch niet zomaar stoppen met van iemand te houden. Dat kan niet.'

'...'

'Geef ons nog een kans, ik smeed je.'

'Mijn besluit staat vast. Ik ga bij mijn neef wonen tot ik een flat heb gevonden. Jij mag hier blijven.'

'Hier blijven! Hier blijven!' riep Mathilde eindelijk verontwaardigd. 'Maar dat gaat helemaal niet! Jij bent hier

overal. Overal. Overal. Ik ga hier dood. Dacht je dat ik zonder jou in ons bed kan slapen? Dacht je dat?’

‘Ik weet het niet. Ik wil het je niet lastig maken, dat is alles.’

‘O, je hebt belangstelling voor wat ik voel? Echt? Wel, leg het me dan eens uit!’

‘Het ligt niet aan jou...’

‘O nee, niet dat oude liedje. Alsjeblieft!’

Toen zakte ze in elkaar op de bank, alsof ze werd verteerd door pijn. Dit beeld verlamde Étienne; Mathildes van verdriet vertrokken gezicht leek haast niet meer menselijk. Uiteindelijk ging hij naar haar toe; ze duwde hem weer weg, maar had geen kracht meer. Het leek of haar lichaam niet echt meer bestond. Na een minuut, of misschien meer, de tijd inschatten was moeilijk, vroeg ze hem om weg te gaan, om nu meteen weg te gaan, ja, ga weg, ga nu meteen weg, onafgebroken herhaalde ze dit bevel als een morbide litanie. Hij wilde haar niet alleen laten, maar de felheid van haar blik was genadeloos. Hij keek haar een laatste keer aan, recht in haar ogen, en besloot toen te vertrekken.

Een paar minuten later, toen ze beseftte dat ze nu echt alleen was, stuurde ze hem een berichtje: ‘Ik smeeek je, doe dit niet, ik ga dood.’

– 9 –

Later op de avond dacht Mathilde, terwijl ze nog altijd als verlamd op de bank lag: ‘Niemand mag dit weten.’ Dit was haar vreemde logica: ‘Als niemand het weet, is het ook niet echt waar.’ Ze dacht aan school. Niemand mocht te weten komen wat er was gebeurd, ook Sabine niet. Iedereen wist

dat Étienne haar afgelopen zomer in Kroatië zo goed als ten huwelijk had gevraagd, dus gingen ze trouwen. De hele nacht stuurde ze hem berichtjes, van een vraag om uitleg tot een smeekbede. Ze bleven stuk voor stuk onbeantwoord, ze had zin om zich uit het raam te gooien.

Tegen middernacht was ze de trap af gelopen om wijn te gaan drinken in een bar. Ze had nooit gedacht dat dat haar zou overkomen, die onbedwingbare behoefte voelen om zich te bedrinken en zo de ondraaglijkheid van haar verdriet te verlichten. Een man begon tegen haar te praten; ze bedacht dat ze met hem naar bed kon gaan aangezien ze nu alleen was. Of liever: niet naar bed gaan maar zich zomaar geven, zonder reden, tenzij om zich te bezoedelen, te vluchten of dood te gaan. Uiteindelijk ging ze gewoon weer naar huis, de dronkenschap had haar geen verlossing gebracht. De pijn die zich van haar meester maakte, zorgde ervoor dat haar lichaam maximaal op scherp stond. De straf die haar te wachten stond, was een vlijmscherpe helderheid.

– 10 –

De ochtend brak aan als een voortzetting van de nacht, en zelfs: met de kleur van een volgende nacht.

– 11 –

Ze nam een lange douche, alsof ze door zich te wassen, door haar lijf krachtig met zeep in te wrijven, had kunnen uitwissen wat haar net was overkomen. Ze besloot haar kleren in de vuilnisbak te gooien (een opwelling). Ze wilde de kleren die ze droeg op de dag dat Étienne bij haar was weggegaan,

nooit meer zien. Ze had al die handelingen mechanisch uitgevoerd en zelfs ietwat ruw, als een strijdster. Maar ze stond alleen in dit gevecht, ze had niemand tegenover zich, ze vocht tegen een leger schaduwen.

– 12 –

Toen ze op de parkeerplaats van de school uit haar auto stapte, liep ze de directeur tegen het lijf. Zoals elke dag eigenlijk. In de kern van een bestaan dat in elkaar stort, blijft alles onveranderd; het is een ballet waarop individuele tragedies geen invloed hebben. Meneer Berthier trok hetzelfde gezicht als elke ochtend en debiteerde met een glimlach een paar aangenaam routineuze clichés. Mathilde speelde het ‘Prima, en hoe gaat het met u?’-spelletje mee. Ze besepte hoe makkelijk het was om niet jezelf te zijn; ze had gedacht dat iedereen de wanhoop van haar gezicht zou aflezen. Maar dat was niet het geval, Berthier zou, net als alle andere figuranten van haar dag, niets bijzonders opmerken. Het zou haar onbehagen versterken. Natuurlijk wilde ze niet laten merken hoe ze zich voelde, maar deze collectieve schijnvertoning deed haar met één klap beseffen dat we er, wat er ook gebeurt, hopeloos alleen voor staan.

– 13 –

Net als de dag ervoor stond Mateo haar voor haar klas op te wachten. Hij stak haar een pakje toe.

‘Voor mij?’ vroeg Mathilde overbodig.

‘Ja, mijn ouders wilden u bedanken.’

‘Waarvoor?’

‘Voor alles wat u voor me hebt gedaan.’

‘Zoveel heb ik niet gedaan.’

‘Zeg dat niet, mevrouw. U hebt me gesteund, u bent zo aardig voor me geweest.’

‘...’

‘Maakt u uw pakje niet open?’

‘Jawel...’

Mathilde deed voorzichtig het cadeaupapier open, alsof ze het niet wilde verscheuren. Het was een vergulde lijst.

‘Ik hoop dat u het mooi vindt. Ik heb hem gisteren samen met mijn moeder gekocht. U kunt er de foto die u maar wilt mee inlijsten.’

‘...’

‘Vindt u het mooi?’

‘Ja. Dank je, Mateo. Ik ben erg ontroerd...’ zei Mathilde, terwijl ze voelde hoe haar gemoed volliep.

Ze keek naar de lege lijst, en de symboliek ervan sloeg haar in het gezicht. Dit was haar leven, haar nieuwe leven. Een lijst met niets erin. Het leek wel een wrede ironie van het lot. Ze begon te huilen, een hevige tranenvloed, alle tranen die ze sinds de avond tevoren had ingehouden. Bij de schok waren haar ogen droog gebleven. En nu, bij het zien van dit onschuldige cadeau, wilde haar verdriet op. Uiteindelijk stamelde Mateo beduusd: ‘Het... het is maar een fotolijstje...’ Mathilde bedankte hem in een poging haar emoties weer onder controle te krijgen. Maar haar gezicht leek wel een autonoom rijk dat was overstroomd, getroffen door een onstuitbare stortvloed.

Uiteindelijk ging ze haar klas binnen, onder de verbaasde blikken van haar leerlingen. Een meisje fluisterde tegen een ander meisje: ‘Ze is vast zwanger. Toen mijn moeder mijn zus verwachtte, huilde ze ook de hele tijd. Zomaar zonder aanleiding.’

Flaubert kreeg weer de overhand, en de rest van de dag verliep uiteindelijk zonder verdere gemoedsuitbarstingen.

Die avond installeerde Mathilde zich op de bank; er kon geen sprake van zijn dat ze in de slaapkamer zou slapen. Ze had de hele dag niet gegeten. En nog altijd geen berichtje van Étienne. Erger zelfs, een paar van hun goede vrienden hadden haar geschreven. Hij had dus iedereen op de hoogte gebracht. Waarschijnlijk had hij hen zelfs gevraagd om even poolshoogte te nemen bij het slachtoffer. Pathetischer kon haast niet. De zus van Étienne stuurde dit bericht: ‘Mijn broer heeft me alles verteld. Ik vind het zo erg voor je. Ik ben er voor je, mocht je iets nodig hebben. Dit verandert niets aan onze band...’ Natuurlijk veranderde het alles. Nooit zou Mathilde de aanwezigheid verdragen van om het even wie die haar aan Étienne zou doen denken. In vijf jaar tijd had hij haar hele entourage bezoedeld. Ze zou met niemand nog contact kunnen hebben; ze verloor meer dan de man die ze liefhad, ze verloor haar hele leven. Voor het eerst voelde ze een soort blinde woede. Het verlangen om schuldigen te vinden voor haar ontredde. Ze voelde een agressie die ze nooit eerder had gevoeld, vervolgens kwam ze tot rust, toen kwam het terug en zo ging het maar door. Ze werd heen en weer geslingerd tussen verbeterheid en moedeloosheid. Het was uitputtend, maar ze kon de slaap niet vatten, alsof ze ertoe veroordeeld was kil haar neergang te observeren.

Leefde haar moeder nog maar, dan zou ze in haar armen kunnen huilen.

Mathilde moest vaak terugdenken aan die nacht van de twaalfde oktober 2002. Het was twee weken voor haar verjaardag. Ze zou veertien worden. Het was laat, vreemd genoeg kon ze niet slapen. Ze hoorde de ietwat zware ademhaling van haar zus, die in het bed boven haar sliep. Agathe was vijftien, het leeftijdsverschil tussen de twee meisjes was zo klein dat je moeilijk kon uitmaken wie van beiden de oudste was. Je kon haast denken dat ze tweelingzussen waren.

Op dat moment hoorde Mathilde de gil van haar moeder. Een schreeuw die door merg en been ging en waar je in een impuls je handen van op je oren legde. Ze sprong uit bed, maar stokte op weg naar de deur van de slaapkamer. Misschien was er een indringer in huis en had haar moeder gegild om hen te waarschuwen; ze moest zo snel ze kon de deur barricaderen met een meubelstuk. In die tijd was ze dol op misdaadprogramma's op tv en dat verklaarde waarschijnlijk dat ze in een flits aan dat macabere scenario had moeten denken. De situatie was een heel andere. Na het weerklinken van de gil heerste weer de stilte van de nacht. Geen enkel geluid meer, haar moeder moest wel alleen zijn. Toen hoorde Mathilde heel zwakjes een soort aanhoudend gekreun uit de kamer van haar ouders komen. Ze besloot eropaf te gaan, met trage passen, als om de ontdekking die ze ging doen voor zich uit te schuiven. De gil klonk nog na in haar binnenste, als een soundtrack bij alle mogelijke hypothesen. Toen ze

de deur opendeed, zag ze haar moeder op de grond liggen, snakkend naar adem en met een gezicht dat nat was van de tranen. Ze had de telefoon nog in haar hand. Dat beeld van haar lijdende moeder zou haar altijd blijven achtervolgen.

Een paar minuten later werd er aangebeld. Het was haar tante die zo snel mogelijk was gekomen. Meteen na het telefoontje waarin de politie haar op de hoogte had gebracht dat haar man bij een auto-ongeluk was omgekomen, had Mathildes moeder naar haar zus gebeld; een instinctieve reactie, ze zocht geen troost, ze wist alleen dat ze niet voor haar dochters zou kunnen zorgen. De tante zei tegen Mathilde dat ze maar beter weer naar haar kamer kon gaan; het was absurd, ze wilde haar moeder niet in die toestand achterlaten, maar ze besloot braaf te doen wat er van haar werd gevraagd. Op dat ogenblik leek haar eigen verdriet, het verdriet van een meisje dat zopas heeft vernomen dat haar vader is gestorven, niet te bestaan. Ze voelde die dood bijna niet; in feite leek die haar gewoon ondenkbaar. De dood leek haar eenvoudigweg een mededeling, niet iets concreets, net zoals je zonder het echt te bevatten het aantal slachtoffers van een aardbeving of van een vliegongeluk aan het andere eind van de wereld hoort. Voor haar was het of haar vader er de volgende ochtend gewoon zou zijn om samen met haar te ontbijten.

Mathilde ging weer naar haar kamer en liet de tragische gebeurtenis geleidelijk aan tot zich doordringen. Ze keek lange tijd naar het gezicht van haar zus, een vredig gezicht dat zo rustig sliep; zij zwierf nog rond in de wereld die nu niet meer bestond. De dood van hun vader zou hen in een andere jeugd doen belanden, in een ander leven. Mathilde hoopte dat haar zus lang zou slapen, dat ze haar reis ver weg van de realiteit zo lang mogelijk zou rekken. Deze vriendelijke en beschermende houding was niet per se tekenend voor hun

relatie. De twee meisjes maakten vaak ruzie; op die leeftijd zijn familiebetrekkingen een roetsjbaan. Mathilde bracht de nacht door tussen het gehuil van haar moeder en het rustige gezicht van haar zus.

Na de uitvaart verzonk hun moeder regelrecht in een depressie. Haar dochters werden, ondanks hun matig enthousiasme, naar hun tante gestuurd. Na de dood van hun vader voelden ze dat aan als een tweede straf. Maar ze zagen ook wel in dat hun moeder totaal niet meer in staat was om de dagelijkse zorg voor hen op zich te nemen. ‘Ze moet even alleen zijn om er weer bovenop te komen,’ heette het toen. Er was ook iets wat niemand wist en wat door haar hoofd bleef spoken. Het laatste gesprek dat ze had gevoerd met haar echtgenoot, de man van haar leven, de vader van haar dochters, was een ruzie geweest. Om een kleinigheid, niets belangrijks, maar in haar ogen maakte het besef dat hun definitieve afscheid er een in onmin was geweest, alles nog ondraaglijker. Het was zelfs denkbaar dat die gespannenheid een invloed had gehad op haar man toen die achter het stuur kroop. Nee, nu werd ze meegesleept door haar schuldgevoel, er was niets concreets wat in die richting wees. Bovendien had hij geen schuld gehad aan het ongeval. Die ruzie gaf haar een gevoel van verbittering, om niet te zeggen van walging; ze had hem graag een laatste keer gezegd hoeveel ze van hem hield. Dat was nu onmogelijk; ze bleef hangen in dat verpletterende onaffe gevoel.

Voor haar twee dochters moest ze overeind krabbelen. De duur van het verdriet beperken. Na een paar weken kwamen Agathe en Mathilde weer naar huis, maar niets was zoals vroeger. De pogingen om het nu ontstane trio leven in te blazen waren te nadrukkelijk, hadden iets onnatuurlijks.

De meisjes wilden maar één ding: hun moeder het leven makkelijker maken. Ruzies waren uit den boze, verlangens werden niet meer uitgesproken, emoties werden onderdrukt. De sfeer was zo bizar. Hun moeder organiseerde fotoavondjes waarop ze de overledene nog eens in al zijn facetten bekeken. Er werd over hem in de tegenwoordige tijd gepraat. Die retrospectieven hadden vaak iets morbides. De twee meisjes hadden het gevoel dat ze nog meer naar elkaar toe groeiden, een soort bondgenootschap dat noodzakelijk was voor het overleven van het gezin. Ze zouden voor altijd aan elkaar vastgeklonken zijn, alsof de dood de gelijkenis tussen lotsbestemmingen nog extra in de verf zet.

Maar alles zou weldra een heel andere wending nemen.

– 19 –

Een paar maanden later voelde hun moeder pijn in haar borst; ze bezweek aan kanker.

– 20 –

Door het plotselinge verlies van haar beide ouders zo kort na elkaar wist Mathilde beter dan wie ook dat geluk ontzettend breekbaar was. Het onverwachte besluit van Étienne leek de herhaling van iets wat ze al had meegemaakt.

Mathilde haalde zich keer op keer voor de geest hoe hun relatie op het laatst was geweest en ontdekte gaandeweg de voorbodes van wat zich later zou voltrekken. Ze was niet aandachtig genoeg geweest. Nu ze eraan terugdacht, besepte ze dat hij al wekenlang niet meer was zoals anders. Ze werkten

allebei hard, en ze had gewoon bij zichzelf gezegd dat het leven niet altijd kon zijn zoals het in een zonovertogen augustusmaand was. De herinnering aan hun geluksgevoel in Kroatië had haar soms nostalgisch gestemd, maar ze bleef ervan overtuigd dat ze nog zoveel met elkaar konden delen.

Mathilde liet zich overmannen door schuldgevoelens; ze schreef een paar berichtjes in die zin naar Étienne. ‘Het spijt me, ik heb niet voldoende ingezien hoe je je voelde, wat je doormaakte...’ Omdat ze niet wilde toegeven dat hun relatie was afgelopen, herschreef ze die vanuit alle mogelijke gezichtspunten; maar aan een verhaal dat uit is, kun je niets veranderen. Hij antwoordde niet op de berichtjes, niet uit bothed, maar gewoon omdat hij dacht dat het voor hen allebei beter was geen correspondentie te voeren die een soort exegese van hun neergang was. Ondanks het uitblijven van communicatie bleef Mathilde geloven dat Étienne nog kon terugkomen; hij zou vast gaan inzien dat hij zich had vergist. Ze konden niet leven zonder elkaar. Die vertekening van de werkelijkheid, ja zelfs verblinding, zorgde ervoor dat Mathilde zich staande kon houden. Elke dag was ze op school urenlang bezig met het analyseren van teksten, het interpreteren van wat auteurs bedoelden, terwijl ze geen wijs meer kon worden uit wat haarzelf overkwam. Romans leken haar zo glashelder.¹

– 21 –

Een heel andere roman was die van Sabine. Zij deed niets liever dan over zichzelf praten, wat Mathilde prima uitkwam, aangezien ze sinds de jongste gebeurtenissen niet in staat

¹ Ze dacht: ‘Misschien moest ik in een roman gaan leven.’